Uzbek Scholar Journal
Volume- 27, April - 2024
www.uzbekscholar.com

ҚУЛАЙ ВА ХАВФСИЗ ШАҲАР МУҲИТИНИ ЯРАТИШДА ҲОКИМИЯТ, БИЗНЕС ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ЎРТАСИДАГИ ҲАМКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ

Қодиров Туйғун Узоқович,
Бизнес ва тадбиркорлик Олий мактаби , ўқув бўлими бошлиғи ,
Иқтисодиёт фанлари доктори (PhD), доцент,

Саидова Нозима Саматжоновна,
МБА Ф -01 1-босқич магистранти

Аннотация
Мақолада Бугунги кунда Қулай ва хавсиз шаҳар муҳитини яратиш ва бу буйича халқаро ахборот индекци маълумотлари, Иқтисодий тадқиқотлар ва ислоҳотлар маркази, Германиянинг ишбилармонлик муҳити индекси, қурилиш соҳасида жадал ривожланишлар тахлил этилган.Шунингдек, Бизнесни ривожлантириш истиқболлари ҳақидаги маълумотлар келтирилган.

Таянч сўзлар: Бизнесн, ривожланиш, тараққиёт, меҳнат, ЯИМ,яширин иқтисодиёт.

Маълумки,2022 — 2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида Маҳалла институти фаолиятининг самарадорлигини ошириш, уни жамоатчилик бошқаруви ва назоратининг таянч бўғинига айлантириш**.** Ҳудудлардаги ижтимоий-иқтисодий муаммоларни жойида ҳал этиш мақсадида маҳаллалар ваколатларини кенгайтириш, уларнинг молиявий мустақиллигини кучайтириш, Фуқароларнинг ўз маҳалласи ҳаётидаги иштирокини ҳамда давлат органлари ва маҳаллалар ўртасида тўғридан-тўғри алоқани таъминлаш, маҳаллаларда аҳоли билан ишлашга қаратилган жараёнларни рақамлаштириш. [1] алоҳида белгилаб қуйилган. Шу жихатдан агар рақамларга эътибор қаратадиган болсак, бугунги кунда илк бора Дунёнинг 196 мамлакатида 20 миллиондан ортиқ иқтисодий кўрсаткичларни баҳолайдиган Trading Economics халқаро иқтисодий статистик онлайн портали биринчи марта иқтисодий тадқиқотлар ва ислоҳотлар маркази (Марказ) томонидан ҳисобланган Ўзбекистоннинг ишбилармонлик муҳити индексини эълон қилган маълумотга кўра . 2023 йилдан бошлаб Ўзбекистондаги Бизнес ва фуқаролик жамияти ўртасидаги ишбилармонлик муҳити кўрсаткичлари тўғрисидаги маълумотлар вақти-вақти билан Trading Economics ахборот порталида эълон қилиниб борилади. Январь ойидаги сўров натижаларига кўра, йил бошидан бери йиғма ишбилармонлик муҳити кўрсаткичи бироз пасайишни кўрсатди. Таҳлилчилар январь ойида мамлакатдаги ишбилармонлик муҳитининг ҳолатини ижобий деб баҳолайдилар. Шундай қилиб, йиғма индикаторнинг 3 пунктга пасайишига қарамай, у 54 пунктни ташкил этди.

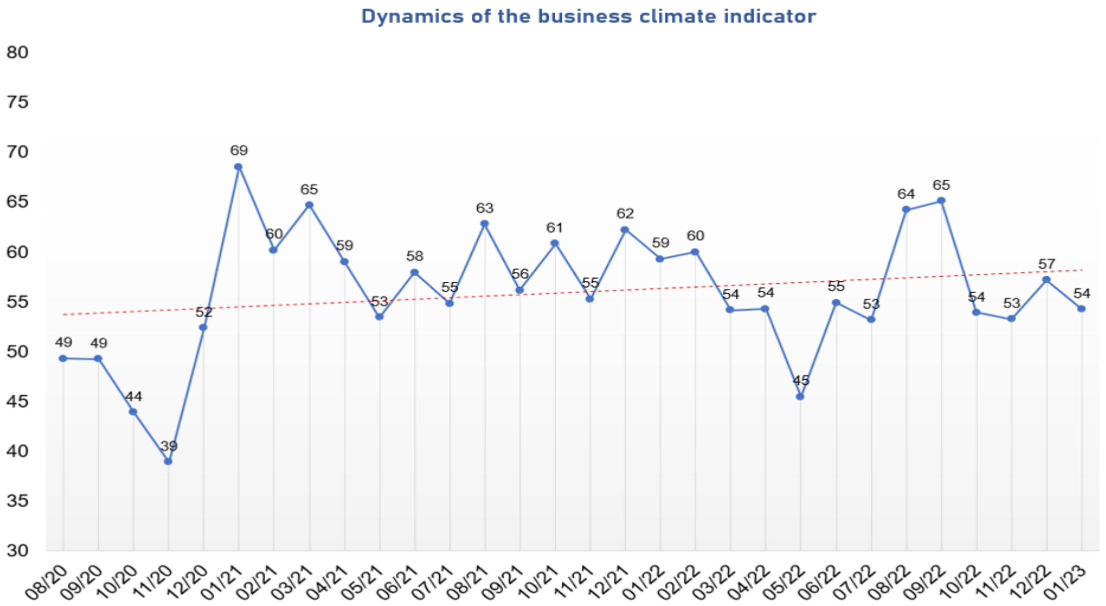

Шунингдек, Иқтисодий тадқиқотлар ва ислоҳотлар маркази ҳар ойда иқтисодиётнинг турли соҳаларидаги 1000 нафар тадбиркор ўртасида сўров ўтказади. Ишбилармонлик муҳитининг йиғма индекси ҳозирги ҳолат ва кутилаётган кўрсаткичлар асосида шакллантирилади. Улар, ўз навбатида, бизнес юритишдаги тўсиқлар ҳақида ташвишланиш даражасини намойиш этадилар. Жаҳон банкининг "Корхона сўрови" методологиясига кўра, тадқиқотнинг танлаб олиш методологияси саноат табақалаштирилган тасодифий намунадир. Ўз навбатида, Ўзбекистоннинг ишбилармонлик муҳити индекси "Ifo Institut" иқтисодий тадқиқотлар институти ва "Berlin Economics" консалтинг компанияси кўмагида Германиянинг ишбилармонлик муҳити индекси (Geschäftsklimaindex) методологияси асосида ишлаб чиқилган. Респондентларнинг 41%и ўз бизнесининг ҳозирги ҳолатини "яхши" деб баҳолаган бўлса, "ёмон" деб қайд этганларнинг улуши 14%ни ташкил этди Корхоналарнинг 20%и ишчилар сонини кўпайтирди, тадбиркорларнинг 41%и товарлар/хизматларга бўлган талабнинг ўсишини қайд этди. Жорий йилнинг январь ойида ишбилармонлик муҳитининг ҳозирги ҳолати кўрсаткичи 13 пунктга пасайди ва 34 пунктни ташкил этди, бу эса қишлоқ хўжалиги, саноат ва хизмат кўрсатиш соҳалари ҳолатининг ёмонлашгани билан изоҳланади. Шунга қарамай, қурилиш соҳасида жадал ривожланиш қайд этилди.

Бизнесни ривожлантириш истиқболларини кутиш кўрсаткичи 76 пункт билан юқори даражада қолмоқда, бу барча соҳаларда унумдорлик билан қўллаб-қувватланади. Аҳоли жон бошига ялпи ички маҳсулот 2022 йилда 9 фоизга ўсди, аммо таққосланадиган мамлакатлар орасида энг паст кўрсаткич кўрсатган болса, S&P Global Ratings 2023-йилда Ўзбекистон ЯИМ ўсишини 5 фоизга, 2024-йилда эса 5,5 фоизга башорат қилмоқда. Бугунги кунда Минтақадаги ва жаҳондаги мураккаб геосиёсий вазиятга қарамай, иқтисодиёт тикланишда давом этмоқда,Хусусан, Ўзбекистонда давлат корхоналари самарадорлигини ошириш ва хусусийлаштиришни амалга ошириш бўйича иқтисодий ислоҳотлар , давлат сектори устунлик қиладиган иқтисодиётга ижобий таъсир кўрсатади. Албатта, Минтақадаги геосиёсий кескинликлар ва жаҳон иқтисодиётининг беқарор прогнози туфайли кенг кўламли хусусийлаштириш вақт талаб этади. Ўтган йили аҳоли жон бошига ялпи ички маҳсулот 9,3 фоизга ўсди ва 2146,7 долларни ташкил этди – бу таққосланадиган мамлакатлар гуруҳидаги фаровонликнинг энг паст

даражасидир. Бироқ, яширин иқтисодиётнинг сезиларли ҳажми туфайли аҳолининг реал даромадлари расмий даромадлардан юқори бўлиши мумкин.

Хулоса ўрнида:
Ўзбекистон бугунги кунда **қ**улай ва хавфсиз шаҳар муҳитини яратишд, бизнес ва фуқаролик жамияти ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш масалаларига кенг эътибор берилаяптики, буни биргина Манила, Филипин (2023-йил 9-феврал) — Осиё тараққиёт банки (ОТБ) Ўзбекистонда иқтисодий бошқарувни яхшилаш учун 150 миллион долларлик кредит ва 400 минг долларлик грант ажратди буларнинг бир қанчасини мисол тариқасида келтиришимиз мумкин. Умуман, бугунги кунда Умумий давлатнинг соф қарзи 2025 йилга келиб ЯИМнинг 23 фоизини ташкил этади - бу халқаро контекстда паст даража. Келгуси уч йил ичида жорий ҳисоб тақчиллиги 6% гача ошади, лекин тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар оқими ва қарзларнинг кўпайиши ҳисобига молиялаштирилади.

REFERENCES
1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони, 28.01.2022 йилдаги ПФ-60-сон
2. https://president.uz/uz/pages/view/strategy?menu_id=144
3. Azlarova M. ―Inson resurslarini boshqarish‖ fani bo_yicha o_quv-uslubiy majmua.-Toshkent: Iqtisodiyot, 2018-yil, 48- bet.
4. Суюнов Д. Х. Корпоратив бошқарув механизми: муаммо ва ечимлар. Монография //Т.: Академия. – 2007. – Т. 200.
5. Суюнов, Д., and Элмурод Абдусатторович Хошимов. "Акциядорлик жамиятларида корпоратив бошқарув самарадорлигини баҳолашнинг методологик жиҳатлари." Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар” илмий электрон журнали 2 (2018).
6. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – С. 2321-6247.
7. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – С. 2321-6247.
8. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. DIgitalization of the economy: concepts, problems and implementation strategy //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2023. – Т. 12. – С. 209-218.
9. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. State regulation of the digital transformation of the economy //American Journal of Business Management, Economics and Banking. – 2023. – Т. 9. – С. 145-150.
10. Суюнов Д. Х. Бизнес муҳитнинг ривожланишига корпоратив бошқарув механизмини жорий этишни такомиллаштириш. и. ф. д. дисс //И. ф. д. илмий даражасини олиш учун ёзилган дисс. – 2008. – Т. 261.
11. Olimovich A. K., Butabaev M., Kh S. D. PROJECT MANAGEMENT IN THE SYSTEM OF STRATEGIC COMPANY MANAGEMENT //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – Т. 11. – №. 7. – С. 40-44.

12. Суюнов Д., Хошимов Э. Замонавий шароитларда Ўзбекистонда корпоратив бошқарув тизими ривожланишининг асосий йўналишлари //Экономика и инновационные технологии. – 2019. – №. 4. – С. 197-210.
13. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. STATE REGULATION OF THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY //American Journal of Business Management, Economics and Banking. – 2023. – Т. 9. – С. 145-150.
14. Suyunov D. K. Scientific Foundation For Implementation Of The Compliance Control System At Corporate Enterprises //The American Journal of Management and Economics Innovations. – 2021. – Т. 3. – №. 06. – С. 138-145.
15. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. State Regulation of the Digital Transformation of the Economy //American Journal of Business Management, Economics and Banking. – 2023. – Т. 9. – С. 145-150.
16. Суюнов Д., Хошимов Э. Замонавий шароитларда Ўзбекистонда корпоратив бошқарув тизими ривожланишининг асосий йўналишлари //Экономика и инновационные технологии. – 2019. – №. 4. – С. 197-210.
17. Suyunov D. K. Scientific Foundation For Implementation Of The Compliance Control System At Corporate Enterprises //The American Journal of Management and Economics Innovations. – 2021. – Т. 3. – №. 06. – С. 138-145.
18. Suyunov D. X., Xoshimov E. A. The main directions of development of the corporate governance system in Uzbekistan in modern conditions //Economics and Innovative Technologies. – 2019. – Т. 2019. – №. 4. – С. 11.
19. Suyunov D., Kenjabaev A. Achievements And Problems in Further Development of The Digital Economy in UzbekistanScientific Considerations //Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 38-45.
20. Suyunov D., Kenjabaev A. Achievements And Problems in Further Development of The Digital Economy in UzbekistanScientific Considerations //Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 38-45.
21. Suyunov D. K. Scientific Foundation For Implementation Of The Compliance Control System At Corporate Enterprises //The American Journal of Management and Economics Innovations. – 2021. – Т. 3. – №. 06. – С. 138-145.
22. Suyunov D. X., Xoshimov E. A. The main directions of development of the corporate governance system in Uzbekistan in modern conditions //Economics and Innovative Technologies. – 2019. – Т. 2019. – №. 4. – С. 11.
23. Suyunov D., Kenjabaev A. Achievements And Problems in Further Development of The Digital Economy in UzbekistanScientific Considerations //Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 38-45.
24. Suyunov D., Kenjabaev A. Scientific Approaches to The Analysis of the Experience of Foreign Countries on the Development of Entrepreneurship in The Service Field //Wire Insights: Journal of Innovation Insights. – 2023. – Т. 1. – №. 5. – С. 1-7.
25. Suyunov D., Kenjabaev A. Achievements And Problems in Further Development of The Digital Economy in UzbekistanScientific Considerations //Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 38-45.

26. AM Miralimovich, SD Kholmurodovich, AB Batirovich //Prospects for the development of the green economy based on investment projects in cooperation with developed countries estern European Journal of Modern Experiments and …, 2023
27. Kholmurodovich S. D., Batirovich P. D. A. B. Green Economy and Ways of its Development in Uzbekistan //Genius Repository. – 2023. – Т. 24. – С. 7-15.
28. Суюнов Д. Х., Саттаров Х. Ф. Анализ особенностей управления инвестиционными проектами в нефтегазовой отрасли //образование наука и инновационные идеи в мире. – 2023. – Т. 25. – №. 2. – С. 156-161.
29. Suyunov D.Kh. The role of foreign investments in the development of small business and private entrepreneurship.// EPRA International Journal of Socio-Economic and Environmental Outlook(SEEO) Vol. 9 Issue.2022.
30. Кадыров Т.У. Методические подходы к определению объема инвестиций на подвижной состав автомобильного транспорта и оценке их эффективности // ЭВР, 2012. № 2 (32)
31. Suyunov D.Kh.Kodirov T. U. Ways for a leader to work on speech and improve speaking skills//American Journal of Pedagogical and Educational Research.Volume 11, . April, 2023 P.29 - 32.
32. Kodirov T. U. The essence of management as an art//Neo Science Peer Reviewed Journal. Volume 8, April. 2023 P.6 -.8.